

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
Геолого-географічний факультет
Кафедра географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру

Силабус курсу
«ВІКОВА ФІЗІОЛОГІЯ ТА ШКІЛЬНА ГІГІЄНА»

Обсяг	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Семестр, рік	VII семестр, 4 рік
День, час, місце	За розкладом
Викладач (і)	Майкова Ганна Вікторівна кандидат біологічних наук, доцент
E-mail	human_physiology@onu.edu.ua
Робоче місце	Кафедра фізіології людини та тварин ОНУ імені І.І. Мечникова, Шампанський пров., 2
Консультації	Очні консультації: (середа, 14.00-15.00) Онлайн: (за попередньою домовленістю) 16.00-20.00 по Viber, відеоконференція Zoom

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі студентами буде здійснюватись за допомогою E-mail, телефон, аудиторія.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предметом дисципліни «Вікова фізіологія та шкільна гігієна» є вивчення особливостей життєдіяльності організму в різні періоди онтогенезу, функції органів, систем органів і організму в цілому по мірі його росту та розвитку, своєрідності цих функцій на кожному віковому етапі.

Пререквізити курсу: дисципліна складає основу психолого - педагогічних наук та пов'язана з рядом природних наук (фізика, хімія, біологія, медицина) і спеціальних наук не лише використанням їх методів і законів, але і рекомендаціями по охороні здоров'я, тому життєдіяльність зростаючого організму розглядається в тісному зв'язку з природничими факторами середовища, процес становлення форм і функцій організму, який розвивається, більш глибоко пізнається основа психічних процесів людини, котра дає вірний світоглядне уявлення про сутність реальної дійсності.

Метою курсу «Вікова фізіологія та шкільна гігієна» є вивчення особливостей життєдіяльності організму в різні періоди онтогенезу, функції органів, систем органів і організму в цілому по мірі його росту та розвитку, своєрідності цих функцій на кожному віковому етапі.

Завдання:

Завданням курсу "Вікова фізіологія та шкільна гігієна" є озброєння майбутніх педагогів знаннями про фізіологічні особливості дітей та підлітків для правильної та раціональної організації учбової та виховної діяльності в школі для гармонічного розвитку та зміцнення здоров'я учнів.

1. Ознайомити з загальною характеристикою і періодизацією постнатального онтогенезу.
2. Сформулювати поняття про режими роботи та відпочинку в школі.
3. Дослідити фактори, що впливають на процеси росту та розвитку різних систем організму.

Очікувані результати.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- вікові особливості будови та функцій дитячого організму, гігієнічні вимоги, що ставляться до організації навчальної і виховної роботи у школах;
- загальні закономірності росту і розвитку дітей і підлітків; основні етапи розвитку фізіологічних систем організму дитини;
- значення фізіологічних систем в регуляції і узгодженості функцій організму дитини та взаємозв'язку організму з навколишнім середовищем;
- гігієнічні правила, які сприяють зміцненню індивідуального здоров'я школяра;

вміти:

- досліджувати фізіологічний стан систем органів за спеціальними методиками;
- організовувати навчально-виховний процес школи, режим праці і відпочинку учнів, згідно особливостей розвитку організму дітей та підлітків;
- застосовувати гігієнічні знання для збереження і зміцнення індивідуального здоров'я школярів.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (34 год.) та практичних занять (14 год.), організації самостійної роботи студентів (42 год.). Курс складається з лекцій та практичних занять.

Рекомендована література:

1. Безруких, М.М. Возрастная физиология (физиология развития ребенка) / М. М. Безруких, В.Д. Сонькин, Д.А. Фарбер. – М.: Академия, 2002. – 416 с.
2. Безруких, М.М. Психофизиология ребенка / М.М. Безруких, Н.В. Дубровинская, Д.А. Фарбер. – М.: Издательство Московского психолого-социального института; Воронеж: Издательство НПО «МОДЭК», 2005. – 496 с.
3. Возрастная физиология. Руководство по физиологии / Под акад. А.А. Маркосяна. – Л.: Наука, 1975. – 285 с.
4. Леонтьева Н.Н., Маринова К.В., Каплун З.Г. Анатомия и физиология детского организма. Ч. I и II. – М.: Просвещение, 1996. – 288 с.
5. Основы морфологии и физиологии организма детей и подростков / Под. ред. акад. А.А. Макросяна. – Москва: Наука, 1972. – 246 с.
6. Сапин М.Р., Сивоглазов В.И. Анатомия и физиология человека. Возрастные особенности детского организма. – М.: Academia, 2002. – 448 с.
7. Хрипкова А.Г. Возрастная физиология. – Киев: Вища школа, 1982. – 222 с.
8. Хрипкова А.Г., Антропова М.В., Фарбер Д.А. Возрастная физиология и школьная гигиена. – Москва: Просвещение, 1990. – 319 с.

Усі інші необхідні підручники та посібники у електронному вигляді будуть надані в індивідуальному порядку.

Перелік тем (загальні блоки)

Змістовий модуль 1. «Загальні положення вікової фізіології та гігієни школярів»

Тема 1. Предмет і завдання вікової фізіології та гігієни.

Тема 2. Основи вікової періодизації.

Тема 3. Фізіологія і гігієна старіючого організму.

Змістовий модуль 2. «Вікова фізіологія систем»

Тема 5. Вікові особливості нервової системи

Тема 6. Вікові особливості вищої нервової діяльності.

Тема 7. Психомоторний розвиток дітей.

Тема 8. Вікові особливості крові

- Тема 9. Вікові особливості серцево-судинної системи
- Тема 10. Вікові особливості дихальної системи
- Тема 11. Вікові особливості травлення
- Тема 12. Вікові особливості виділення
- Тема 13. Вікові особливості обміну речовин
- Тема 15. Вікові особливості аналізаторів

На практичних заняттях розглядаються методи діагностики рівня здоров'я, його прогнозування, проведення оздоровчих заходів, вивчаються вміння і навички по формуванню особистої культури здоров'я.

Формат проведення практичних занять включає:

- перевірку знань попередньо вивченого матеріалу (контрольний захід);
- опрацювання нового матеріалу та отримання завдання на наступне заняття

ОЦІНЮВАННЯ

Загальна максимальна кількість балів – 100, в тому числі:

Поточний контроль		Модульний контроль	Сума балів
Змістовий модуль I	Змістовий модуль I		
T1-T4	T5-T15	25	100
25	50		

Нарахування балів за відвідування лекційних і лабораторних занять не передбачається. Нарахування бонусних балів не передбачається.

Підсумковий контроль за дисципліною – залік. Залік отримує студент, який виконав усі обов'язкові види робіт, які передбачаються у навчальній програмі дисципліни та під час опанування дисципліни набрав 60 і більше балів.

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів складається з самостійного вивчення з певного переліку питань за темами навчального курсу, а також виконання індивідуальних самостійних завдань. Самостійна робота студентів контролюється у вигляді: індивідуального опитування, письмових робіт, тестування, усного захисту самостійних індивідуальних завдань, які супроводжуються Power Point презентаціями.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання: поточні контрольні роботи, підсумковий письмовий контроль здійснюються в аудиторії. У разі відсутності або низького результату усі роботи перескладаються одноразово протягом двох тижнів в день планової консультації (середа, 14.00-15.00). Всі індивідуальні самостійні завдання мають бути здані і захищені не пізніше дня напередодні підсумкового контролю. У разі порушення термінів здачі і захисту самостійних індивідуальних завдань кількість балів за їх виконання зменшується. Підсумковий контроль здійснюється в аудиторії на передостанньому тижні. У разі відсутності або низького результату підсумковий письмовий контроль перескладається одноразово на останньому тижні в день планової консультації (середа, 14.00-15.00).

Політика щодо академічної доброчесності: неприпустимі списування, студент повинен вільно володіти матеріалом.

Політика щодо відвідування та запізнь: студент не повинен пропускати лабораторні заняття, про відсутність з поважних причин треба заздалегідь інформувати викладача, запізнення не бажані.

Мобільні пристрої: недопустимо користування мобільним телефоном, планшетом або іншими мобільними пристроями під час заняття (крім випадків, передбачених навчальним планом та методичними рекомендаціями викладача).

Поведінка в аудиторії: творча, ділова, доброзичлива атмосфера.